

Henryk Bogacki

"Die Mitverantwortung in der Kirche", Kardinal Léon-Joseph Suenens, salzburg 1968 : [recenzja]

Collectanea Theologica 39/1, 165-166

1969

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

teologii w powrocie do dawnych syntez, odświeżaniu filozoficzno-teologicznych koncepcji poprzednich epok, nie dostrzegają natomiast konieczności wyrażania treści Objawienia w kategoriach właściwych czasom współczesnym.

Peter H ü n e r m a n n poświęca swe studium analizie myśli ludzi, którzy nie byli teologami i nie wywarli decydującego wpływu na kierunek rozwoju teologii w XIX wieku, lecz właściwie oceniali znaczenie elementu historycznego w rozwoju myśli ludzkiej, a dziś mogą przydać się przy poszukiwaniu odpowiedniego pojmowania funkcji teologii wobec Objawienia.

Jako wprowadzenie podaje H ü n e r m a n n analizę rozumienia historii przez szkołę tybingską (s. 21—48). W myśl jej koncepcji prawda jest wydarzeniem, przede wszystkim zbawczym działaniem Bożym, które trwa w Kościele wraz z jego tradycją i teologią. Dlatego nauczyciele muszą głosić w Kościele tę prawdę w coraz innej szacie słownej, dostosowanej do historycznej sytuacji.

Trzy zasadnicze części rozprawy poświęca autor kolejno trzem postaciom, których znaczenie dla teologii nie jest u nas znane. Johann Gustav D r o y s e n (1808—1884), historyk, rozwija swą koncepcję historii przepojoną głęboką wiarą chrześcijańską o zabarwieniu luterzańskim (s. 49—132). Wilhelm D i l t h e y (1833—1911), filozof, konstatuje odwrót od metafizyki a zwrot ku przyrodzie i historii cechujący współczesną mu epokę w przeciwieństwie do dotychczasowego myślenia zachodnioeuropejskiego nastawionego metafizycznie. Sam pojmuje człowieka jako istotę historyczną (s. 133—291). Paul Yorck von W a r t e n b u r g (1835—1897), filozof, stwierdza, że Dobra Nowina chrześcijańska dochodzi do głosu tam, gdzie człowiek otwarty na głos historii wiąże się życiowo z żywym i działającym Jezusem Chrystusem (s. 293—369).

Interesująca jest część końcowa. Autor w oparciu o wcześniej przeprowadzone analizy poglądów trzech wymienionych myślicieli podaje własne ujęcie związku między Objawieniem a historią (s. 371—426). Objawienie rozwija się zgodnie ze strukturami historii i zawsze oznacza tworzenie myślenia teologicznego, gdyż już wypowiedzi pierwotnych świadków i przyjęcie ich przez pierwszą gminę wyrażają się w kategoriach wypowiedzi teologicznych. Choć postąnnictwo Objawienia ogarnia wszelkie epoki, lecz jednocześnie w swej początkowej formie jest związane z określonym momentem dziejów, jak również wypowiada się w określonych, historycznych przekazach, stanowiących tradycję. Należy zawsze pytać, czy formy przekazu są dostosowane do potrzeb chwili. Aby odpowiedzieć wymaganiom sytuacji świata, cechą charakterystyczną myślenia teologicznego powinno być usiłowanie tłumaczenia treści Objawienia. Im szybciej zmienia się kształt świata, tym natarczywiej wysuwa się postulat dostosowywania teologii tak, aby treść Objawienia nie stała się obca wskutek przestarzałej szaty.

Książka stanowi trudne dzieło, szczególnie w ostatniej części, gdzie autor bardziej niż w poprzednich stosuje teorie, a zwłaszcza niełatwe słownictwo M. H e i d e g g e r a. Mimo tej trudności dzieło H ü n e r m a n n a wnosi poważny wkład w wyjaśnienie związków między Objawieniem, historią i metafizyką.

Ks. Henryk Bogacki SJ, Warszawa

Kardinal LÉON-JOSEPH SUENENS, *Die Mitverantwortung in der Kirche*, Salzburg 1968, Otto Müller Verlag, s. 188.

Kard. S u e n e n s, jeden z czołowych uczestników ostatniego soboru, pionier odnowy życia i teologii w Kościele, przedstawia i rozwija w swej ostatniej książce ideę, która w dziedzinie pastoralnej wydaje mu się na-

czelną myślą przewodnią soboru. Chodzi tu o zasadę współodpowiedzialności wszystkich chrześcijan w ramach Ludu Bożego. Cały dorobek soboru grupuje wokół tej jednej sprawy. W pierwszej części książki omawia uczestnictwo w zadaniach Kościoła niejako „na zewnątrz” — wobec innych chrześcijan, wobec niechrześcijan i wreszcie wobec świata. W drugiej zaś rozwija ideę współodpowiedzialności wewnątrz Kościoła, a więc współodpowiedzialność za Kościół — papieża, biskupów, kapłanów, teologów, diakonów, zakonników i świeckich. W rozważaniach swych Suenens zwraca uwagę przede wszystkim na to, co może w życiu ułatwić realizację litery i ducha uchwał soborowych. Książka stanowi próbę zbliżenia treści ostatniego soboru, ukazania praktycznych aplikacji soborowych wytycznych dla życia Kościoła.

Suenens zwięźle przedstawia sytuację posoborową każdej z wymienionych grup w Kościele, a jednocześnie w duchu soboru formułuje wnioski i wytyczne dla ich postępowania. Krótkie i przekonujące uwagi trafiają do przekonania czytelnika.

Autor nie tai, że sobór nie wszystkie punkty należycie rozwinął i w pełni uwzględnił. Wiele kwestii pozostaje nadal w zaczątku i domaga się dalszego badania i lepszego sformułowania. Dążenie do uzyskania dla poszczególnych dokumentów niemal jednomyślnego poparcia ojców soboru wpłynęło hamująco na jasność i jednoznaczność uchwalonych tekstów. Suenens niekiedy wskazuje zagadnienia wymagające pełniejszego przedstawienia, np. problem charyzmatycznej struktury Kościoła.

Każdy chętnie przyznaje rację autorowi, gdy głosi, że wszyscy chrześcijanie jako organiczna wspólnota są odpowiedzialni za chrześcijaństwo. Przyszłość Kościoła, zwłaszcza zadania ekumeniczne i misyjne, zależą od sposobu realizowania tej współodpowiedzialności w praktyce.

Ks. Henryk Bogacki SJ, Warszawa

MIECZYŚLAW MALIŃSKI, *Das Leben der Kirche nach Karl Rahner. Dissertatio ad lauream in Facultate S. Theologiae apud Pontificiam Universitatem S. Thomae in Urbe, Director p. prof. Benedictus Lemeer OP, Roma 1966, s. 141.*

Wśród opracowań dorobku naukowego żyjących wybitnych teologów pojawiła się nowa pozycja w języku niemieckim ks. Mieczysława Malińskiego, który podjął się dokonania pewnej syntezy myśli teologicznej K. Rahnera pod kątem jego nauki o życiu Kościoła. Temat o tyle trudny, że w ujęciu tego autora nie co inne, ale właśnie życie Kościoła jest jedynym, właściwym przedmiotem teologii. Sądząc z układu pracy M. Malińskiego, można przypuszczać, że autorowi nie tyle chodziło o wyczerpujące opracowanie tego zagadnienia, ile raczej o wypunktowanie istotnych — jego zdaniem — idei, właściwych dla K. Rahnera w ujmowaniu tego tematu. Sam Rahner zastrzega się niejednokrotnie przed preparowaniem jednoznacznych definicji Kościoła i problematykę eklezjologiczną podejmuje najczęściej w kontekście jakichś konkretnych zagadnień życiowych. W tym sensie temat „życie Kościoła”, choć niezupełnie precyzyjny i nie wyczerpany w opracowaniu oddaje atmosferę wypowiedzi K. Rahnera o Kościele.

Praca M. Malińskiego składa się z trzech zasadniczych części. Mimo nowatorstwa teologii Rahnera, podstawowe założenia, dotyczące życia Kościoła wynikają z tradycyjnej nauki o Bogu w Trójcy. Nowością jest tu rozróżnienie pojęciowe „Boga w sobie” i „Boga w ekonomii zbawienia” (*immanente und ökonomische Trinität*). Cała ludzkość jest partnerem